

І. М. Свідерська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7044-7359>
Т. О. Кудик,
к. е. н., доцент, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4200-6609>
Р. П. Підручняк,
аспірант, аспірант кафедри корпоративних фінансів і контролінгу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-3630-0602>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.16.216

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ТА ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

I. Sviderska,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Corporate Finance
and Controlling, Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman
T. Kudyk,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Corporate Finance
and Controlling, Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman
R. Pidruchniak,
Postgraduate student, Department of Corporate Finance and Controlling,
Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman

CURRENT TRENDS IN BANKING SECTOR AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Досліджено теоретичні питання ролі та значення фінансового сектору в повоєнному розвитку економіки країни. Систематизовано стратегічні цілі та рішення НБУ щодо монетарної політики та забезпечення фінансової стійкості країни в умовах геополітичних та макроекономічних викликів 2022–2025 років. Проаналізовано обсяги міжнародної фінансової допомоги та її вплив на оборонну та соціальну функцію держави. Проаналізовано сучасні тенденції впровадження цілей сталого розвитку в банківський сектор та вплив на діяльність банківських установ та їх клієнтів. Досліджено зміни в фінансуванні корпоративного сектору, а саме завдяки програмі державної підтримки "Доступні кредити 5-7-9" в аспекті критеріїв сталого розвитку. Проаналізовано основні засади Білої книги з управління екологічними, соціальними та управлінськими (ESG) ризиками у фінансовому секторі.

The theoretical issues of the role and significance of the financial sector in the post-war development of the country's economy are investigated. The strategic goals and decisions of the NBU regarding monetary policy and ensuring the country's financial stability in the conditions of geopolitical and macroeconomic challenges of 2022–2025 are systematized. The volatility of the economic environment and uncertainty require flexibility and adaptability in planning, as well as alternatives for different development scenarios and the achievement of strategic goals, namely: maintaining the country's financial stability, ensuring the financial inclusion of citizens, and forming a financial ecosystem that is maximally focused on supporting the economy.

The volume of international financial assistance and its impact on the defense and social function of the state are analyzed. The challenges of the financial sector of Ukraine are systematized, namely: dependence on international financing and the threat of irregularity in its receipt; low level of development of bank lending, insurance and the stock market; impact of energy shortages and military threats on the economic situation.

The current trends in the implementation of sustainable development goals in the banking sector and the impact on the activities of banking institutions and their clients are analyzed. European integration processes and receipt of international assistance stimulate the activation of the role of the financial sector in the sustainable transition, namely in the appropriate management of ESG risks. Focusing on a green and inclusive economic recovery is a priority and is becoming one of the requirements of financial institutions to the business community. The implementation of the practice of using ESG criteria in Ukraine has its own characteristics, which are due to Russia's full-scale war against Ukraine.

The main principles of the White Paper on Environmental, Social and Governance (ESG) Risk Management in the Financial Sector are analyzed. The strategic vector of the NBU is aimed at resisting Russian aggression and restoring the country. Changes in corporate sector financing are investigated, namely due to the state support program "Affordable Loans 5-7-9" in terms of business compliance with sustainable development criteria.

Ключові слова: фінансовий менеджмент, сталий розвиток, банківський сектор, фінансові посередники, ESG критерії, прогнозування макроекономічних змін, секторальні фінанси.

Key words: financial management, sustainable development, banking sector, financial intermediaries, ESG criteria, forecasting macroeconomic changes, sectoral finance.

**ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ
У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК
ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ
ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Банківський сектор України під впливом значних геополітичних викликів, економічних дисбалансів, воєнної агресії демонструє стійкість та резильєнтність, а досвід ефективної роботи банківського сектора варто вивчати та описувати як приклад незламності та сталого зростання в умовах найвищих ризиків.

Сталий розвиток банківського сектора під час війни — амбітне завдання для регулятора, бізнесу та спільноти. Стійка траєкторія зростання потребує виважених та сміливих управлінських рішень для нормалізації макроекономічного стану, економічного добробуту населення та забезпечення сталого економічного відновлення країни. Безпрецедентна підтримка міжнародних партнерів сприяє змінам та зростаючим можливостям банківського сектора. Впровадження ESG критеріїв відбувається на тлі повномасштабної російської агресії, що вимагає особливого фокусу уваги на забезпечення соціальної справедливості та інклюзії перед усім для ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб, членів родин військових, що постраждали через війну.

**АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ
І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ
ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ
ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ
АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ
РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ
ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ
ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ**

Проблеми і виклики функціонування банківського сектора, а особливо в період воєнного стану є предметом дослідження вчених-фінансистів: Івасіва І.Б., Красної І.В., Циганкової Н.В. частина досліджень посилюється науковим напрямком цифрової трансформації

фінансового сектору Гулей А.І., Ходакевич С.І., а також питаннями релокації бізнесу Іващенко А.І., Поліщук Є.А., Алексін Г.О., та впливу критеріїв сталого розвитку на фінансовий сектор країни Гернего Ю.О.

**ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ
(ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)**

Завданням статті є аналіз основних тенденцій та змін, які відбуваються в фінансовому секторі та вплив критеріїв сталого розвитку на трансформацію фінансової системи країни.

**ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ
ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ
ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ
НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

Стратегічний вектор НБУ спрямований на спротив російської агресії та відновлення країни. Волатильність економічного середовища, невизначеність вимагають гнучкості та адаптивності у плануванні, а також альтернативності щодо різних сценаріїв розвитку для досягнення стратегічних цілей — збереження фінансової стійкості країни, забезпечення фінансової інклюзії громадян та формування фінансової екосистеми, що максимально орієнтована на підтримку економіки. Реалізація стратегії НБУ здійснюється за стратегічними цілями розвитку табл. 1.

Викликами фінансового сектору України є:

- залежність від міжнародного фінансування та загроза неритмічності його надходження;
- низький рівень розвитку банківського кредитування, страхування та фондового ринку;
- вплив на економічну ситуацію енергетичного дефіциту та військових загроз;
- зростання кіберзагроз та фінансових шахрайств [1].

Воєнні дії та пов'язані з ними шоки призвели до значного коливання інфляції в Україні. У 2022 році інфляція становила рекордні 26,6%, проте виважена політика Національного банку України дозволила сповільнити інфляцію до 5,1% в 2023 році, але в 2024 році інфляція зростала і становила вже 12,0%. За результатами 6 місяців 2025 року рівень інфляції становить 6,5%. Передбачається сповільнення інфляції до 9,7% у 2025 році, 6,6% — у 2026 році і досягнення цілі 5% — у 2027 році. Зниження інфляції можливе завдяки заходам монетарної та

Таблиця 1. Стратегічні цілі розвитку НБУ

Цілі	Вектор спрямування
Стійка гривня	спрямовано на задоволення потреб учасників фінансової екосистеми
Фінансова стабільність	
Відновлення країни та інтеграція до ЄС	
Сучасні фінансові послуги	передбачає внутрішню трансформацію
Ефективний центральний банк	

Джерело: складено авторами на основі [1].

валютно-курсової політики НБУ, достатнім обсягам міжнародної підтримки, зростанню інвестицій, частковому поверненню вимушених мігрантів, високими врожаями, покращенням ситуації в енергетиці, зниженням фіскального дефіциту та помірним зовнішнім ціновим тиском [2].

Варто провести порівняння з обліковою ставкою НБУ, яка з червня 2022 року по червень 2023 року становила 25,0%, а потім мала тенденцію поступового зниження у червні-листопаді 2024 році до 13,0% та підвищення до 15,5% з березня 2025 року. Кількість банківських установ має тенденцію до зменшення з 71 станом на 1 січня 2022 року до 60 станом на 1.06.2025 року [3].

В умовах значних оборонних витрат та економічного спаду державний бюджет України зіштовхнувся зі значним дефіцитом. Існує тенденція до зростання державного боргу та гарантованого державою боргу України. Так, станом на 31 травня 2025 року державний та гарантований державою борг України становив 7 515,21 млрд. грн, або 180,97 млрд. дол. США, а саме: державний та гарантований державою зовнішній борг — 5 584,80 млрд. грн (74,31 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 134,48 млрд. дол. США; державний та гарантований державою внутрішній борг — 1 930,41 млрд. грн (25,69 %), або 46,48 млрд. дол. США [4].

Ритмічність надходження міжнародної фінансової допомоги є критично важливою, оскільки внутрішніх ресурсів для покриття дефіциту недостатньо [5]. Протягом 2022—2025 років західні партнери забезпечили безперервний потік підтримки, що майже лінійно зростав — у середньому близько 80 млрд. євро щорічно, що за період лютого 2022 р. — квітня 2025 року сумарна (гуманітарна, фінансова та військова) допомога Україні з боку країн-учасниць та інституцій ЄС склала 202,1 млрд. євро [6]. Отриманню міжнародної фінансової допомоги передують ряд важливих реформ, що стосуються модернізації податкової та митної служб, протидії ухиленню від плати податків, гармонізації законодавства відповідно до стандартів ЄС, удосконалення управління публічними інвестиціями, управління фіскальними ризиками та здійснення бюджетного планування, забезпечення сталого розвитку.

Проведення реформ в поєднанні з міжнародною допомогою є важливим для економічного зростання та залучення інвестицій. На початку 2025 року активізовано зовнішнє фінансування завдяки механізмам міжнародної допомоги: у межах програми МВФ EFF, проєкту Ukraine Facility та ініціативи G7 ERA та отримано близько 14,7 млрд. дол. США. Залучені кошти дозволяють забезпечувати пріоритетні видатки держбюджету за рахунок прибутків від заморожених російських активів. Такий кредитний механізм має грантову (безповоротну) для України основу, що знижує боргове навантаження [6]. Стійке надходження зовнішніх коштів є життєво необхідним для стабільного фінансування оборонних потреб країни та своєчасного фінансування у сфері соціального захисту вразливих категорій населення та пенсійного забезпечення.

В період з 2023 року до державного бюджету України надійшло 8 траншів в рамках програми МВФ EFF загальним обсягом 10,1 млрд. дол. США із запланованих 15,5 млрд. дол. США до 2027 року [6].

Євроінтеграційні процеси та отримання міжнародної допомоги стимулюють до активізації ролі фінансового сектору у сталому переході, а саме у відповідному управлінні ESG ризиками. Орієнтація на зелене та інклюзивне відновлення економіки є пріоритетним і стає однією з вимог фінансових установ до бізнес спільноти. Так, програма фінансової підтримки ЄС для України Ukraine Facility містить низку завдань із визначеними строками їх виконання, які відповідають стратегічним пріоритетам у сфері ESG. Здійснення цих реформ розблоковує значні обсяги фінансової підтримки й допоможе наблизити українських виробників до практики управління ESG-ризиками відповідно до кращих європейських стандартів [7].

Існують різні підходи до системи управління ESG-ризиками і вони різняться від країн та організацій. Для України з євроінтеграційним вектором розвитку найбільш прийнятними є європейські правила. Альтернативою є стандарти, розроблені під егідою Ради з міжнародних стандартів сталого розвитку — IFRS S1 та S2. Вони використовуються в таких країнах, як Канада, Японія та Сінгапур.

Впровадження практики використання ESG критеріїв в Україні має особливості, що зумовлені повномасштабною війною росії проти України. Збройна агресія лише загострила ESG-ризики, а саме:

- стан навколишнього середовища погіршився внаслідок забруднення територій та руйнувань, передусім енергетичної інфраструктури, та замінування земельного фонду України, який перебував у тимчасовій окупації.

- соціальні виклики пов'язані із міграцією населення (внутрішнє переміщення осіб та масовий виїзд громадян за кордон);

- та потреба в підвищенні інклюзивності надання фінансових послуг, зокрема для військовослужбовців та ветеранів.

- пріоритетність завдань в країні, що передбачає подальше посилення обороноздатності країни та ґрунтується на балансі між досягненням сталого розвитку і забезпеченням обороноздатності країни [7].

Глобальні кліматичні та соціальні проблеми є не лише необхідністю сучасного світу для суспільства, бізнесу, фінансового сектору, регуляторів та держави. Фінансовий сектор формує можливості та управляє ризиками для забезпечення сталого розвитку довкілля та населення та підтримки фінансової стабільності.

Двоїстий вплив ESG критеріїв у фінансовому секторі можна розглянути через призму:

- як фінансових установ, так і їх клієнтів;
- негативний вплив ESG ризиків у клієнтів може призупинити або заблокувати отримання банківських кредитів чи послуг чим саме призведе до ринкових чи кредитних ризиків, а також ризик втрати ліквідності, платоспроможності та стійкості.

В межах державної програми "Доступні кредити 5-7-9%" міжнародні партнери, які фінансують програму, рекомендують банкам отримувати від клієнтів додаткову інформацію щодо статусу імплементації ESG стандартів. Обмеження в фінансуванні банками бізнесу не відбувається, проте в перспективі кредити для клієнтів, які не відповідають ESG-стандартам можуть бути дорожчими. В умовах кредитного договору окрім еконо-

мічних вимог будуть додаватися умови з виконання певних вимог сталого розвитку. Тому бізнесу варто здійснити самооцінку щодо відповідності ESG-стандартам, ураховуючи всі компоненти та розробити план трансформації.

Поряд з цим, впровадження ESG критеріїв в діяльність підприємства надає можливості:

- знизити ефективну ставку кредиту (через зменшення ризику),
- отримувати перевагу в черзі на фінансування,
- дозволити приймати участь у додаткових пільгових програмах, а саме "зелений" лізинг, підтримка енергоефективності тощо.

Оскільки Україна стоїть на шляху впровадження елементів сталого розвитку в фінансовій сфері, ключовими зрушеннями в цьому напрямку мають стати:

- належне розкриття інформації стосовно ESG та запровадження звітності зі сталого розвитку;
- таксономії щодо сталих видів економічної діяльності з відповідними технічними критеріями;
- зелена трансформація без шкоди для конкурентоспроможності бізнесу;
- інклюзивність надання фінансових послуг та реінтеграції ветеранів війни в Україні;
- належна оцінка та управління ESG-ризиками через інтеграцію до систем корпоративного управління й внутрішнього контролю;
- оцінка та прогноз впливу ESG-ризиків на бізнес-моделі, ключові показники ефективності, прибутковості, ймовірні джерела доходу та створення вартості бізнесу.
- встановлення лімітів ESG-ризиків з метою належної ідентифікації, оцінки, виміру, встановлення індикаторів раннього реагування та впровадження заходів з мінімізації впливу ESG-ризиків.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Українська економіка завдяки підтримці міжнародних донорів, кредиторів, інвесторів зберігає стійкість в умовах воєнного часу і починаючи з 2023 року демонструє позитивний приріст після "обвального" 2022 року, проте трансформації фінансової системи, використання новітніх механізмів управління у фінансовому секторі, відповідність принципам ESG (Environmental, Social, Governance — екологічні, соціальні та управлінські стандарти) сприяє переходу від режиму виживання до режиму розвитку. Швидке та ефективне реагування регуляторів на глобальні та воєнно-фінансові виклики дозволяють зберегти стійкість економіки та соціального сектору.

ESG — це не лише сучасний тренд, а й про оптимізацію витрат, можливість отримання пільгових кредитів, адже банки орієнтуються на сталі фінанси — тобто фінансування бізнесів, які діють відповідально щодо довкілля, суспільства і внутрішнього управління. На рівні державної політики Україна поступово гармонізує свої вимоги з ЄС, де ESG є ключовим елементом при видачі фінансування. Компанії, які працюють за ESG-принципами, демонструють менший ризик банкрутства, репутаційних втрат, гнучкість та адаптивність до екологічних та трудових регуляцій.

Література:

1. Національний банк України. Стратегія Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy> (дата звернення: 15.07.2025).
2. Національний банк України. Інфляційний звіт липень 2025 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q3.pdf?v=14 (дата звернення: 02.08.2025).
3. МінфінМедіа. Кількість комерційних банків в Україні URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2025/> (дата звернення: 14.07.2025).
4. Міністерство фінансів України. Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України станом на 31.05.2025 URL: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg> (дата звернення: 14.07.2025).
5. Геєць В.М. Інтерв'ю професора Валерія Гейця Італійському інформаційному агентству "AGENDA DOMANI" URL: <https://www.nas.gov.ua/storage/editor/files/07072025-text-ukr.pdf> (дата звернення: 01.08.2025).
6. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості 05-06.2025 URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-05-062025-r> (дата звернення: 22.07.2025).
7. Національний банк України. БІЛА КНИГА з управління екологічними, соціальними та управлінськими (ESG) ризиками у фінансовому секторі URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Bila_knyga_2025_fin.pdf?v=13 (дата звернення: 22.07.2025).

References:

1. National Bank of Ukraine (2025), "Strategy", available at: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy> (Accessed 15.07.2025).
2. National Bank of Ukraine (2025), "Inflation Report July 2025", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q3.pdf?v=14 (Accessed 02.08.2025).
3. Minfin Media (2025), "Number of Commercial Banks in Ukraine", available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2025/> (Accessed 14.07.2025).
4. Ministry of Finance of Ukraine (2025), "Information Statement on State and State-Guaranteed Debt of Ukraine as of 05/31/2025", available at: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg> (Accessed 14.07.2025).
5. Heiets', V.M. (2025), "Interview of Professor Valeriy Heyts to the Italian News Agency "AGENDA DOMANI", available at: <https://www.nas.gov.ua/storage/editor/files/07072025-text-ukr.pdf> (Accessed 01.08.2025).
6. NISS (2025), "Overview of Financial Stability Support Instruments 05-06/2025", available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-05-062025-r> (Accessed 22.07.2025).
7. National Bank of Ukraine (2025), "WHITE PAPER on Managing Environmental, Social and Governance (ESG) Risks in the Financial Sector", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Bila_knyga_2025_fin.pdf?v=13 (Accessed 22.07.2025).

Стаття надійшла до редакції 04.08.2025 р.